

OBSAH

Předmluva	15
Seznam zkratk.....	17
Úvod.....	21
Po uzávěrce	25
Kapitola 1 Počítače a kybernetická kriminalita – základní pojmy	31
1.1 Co je a co není počítačová (kybernetická) kriminalita	31
1.2 Počítače.....	34
1.2.1 Hardware	36
1.2.2 Software.....	38
1.3 Data, informace a informační systémy	44
1.3.1 Data a databáze	44
1.3.2 Informace a nosiče informací	46
1.3.2.1 Informace	47
1.3.2.2 Nosič informací.....	52
1.3.3 Informační systémy	55
1.4 Počítačové sítě, Internet a dálkový přístup	58
1.4.1 Počítačová síť.....	58
1.4.2 Přenos dat	61
1.4.3 Internet.....	66
1.4.3.1 Internet a jeho uživatelé	66
1.4.3.2 Cloud computing a webová úložiště.....	71
1.4.3.3 Internet technologicky.....	77
1.4.3.4 Internet obsahově.....	78
1.4.3.5 Internet právně a normativně.....	79
1.4.3.6 Internet v legislativě.....	85
1.4.3.7 Viditelný web, Dark Web a Deep Web	93
1.4.3.8 Internet a kriminalita	96
1.4.4 Šifrování (kryptologie).....	97
1.5 Od robotů po Společnost 4.0	102
1.5.1 Roboti.....	102
1.5.2 Autonomní systémy řízení vozidel.....	110
1.5.3 Váleční roboti.....	112
1.5.4 Průmysl 4.0, Společnost 4.0 a smart- ... cokoliv	116
Kapitola 2 Kriminalita v prostředí informačních systémů a na Internetu.....	124
2.1 Historie a současnost kybernetické kriminality.....	124
2.2 Od sabotáží k útokům na zařízení ICT	126
2.2.1 Sabotáže (§ 314)	126
2.2.1.1 Formy a způsoby sabotáží.....	126
2.2.1.2 Skutková podstata	130
2.2.1.3 Judikatura.....	133
2.2.2 Teroristický útok a teror (§ 311–313)	134
2.2.2.1 Formy a způsoby terorismu	134
2.2.2.2 Kyberterorismus.....	137
2.2.2.3 Informační, elektronická a kybernetická válka	144

2.2.2.4	Pachatelé kyberterorismu.....	155
2.2.2.5	Ochrana před kyberútoky.....	157
2.2.2.6	Zákon o kybernetické bezpečnosti.....	159
2.2.2.7	Ochrana proti kybernetickému nebezpečí.....	174
2.2.2.8	Skutkové podstaty.....	177
2.2.2.8.1	§ 311 Teroristický útok.....	177
2.2.3	Obecné ohrožení (§ 272–273).....	192
2.2.3.1	Úmyslný trestný čin podle § 272.....	192
2.2.2.8.2	§ 312a až § 312f.....	192
2.2.3.2	Judikatura k § 272.....	193
2.2.3.3	Obecné ohrožení z nedbalosti podle § 273.....	195
2.2.3.4	Judikatura k § 273.....	195
2.2.4	Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení (§ 276–277).....	197
2.2.4.1	Úmyslný trestný čin podle § 276.....	197
2.2.4.2	Judikatura k § 276.....	201
2.2.4.3	Nedbalostní trestný čin podle § 277.....	205
2.2.4.4	Judikatura k § 277.....	206
2.2.5	Poškození cizí věci (§ 228).....	207
2.2.5.1	Formy a způsoby poškozování cizích věcí.....	207
2.2.5.2	Judikatura.....	208
2.2.6	Neoprávněné užívání ICT zařízení.....	209
2.2.6.1	Doba předinternetová.....	209
2.2.6.2	Sítě, Internet a dálkový přístup k počítačům.....	211
2.2.6.3	Právní úprava neoprávněného užívání cizí věci (§ 207).....	215
2.2.6.4	Judikatura.....	216
2.3	ICT zařízení jako nástroje pro páčání trestné činnosti.....	218
2.3.1	Podvody (§ 209).....	218
2.3.1.1	Formy a způsoby páčání počítačových podvodů.....	218
2.3.1.2	Skutková podstata.....	227
2.3.1.3	Judikatura.....	231
2.3.2	Provozování nepoctivých her a sázek (§ 213).....	237
2.3.2.1	Formy a způsoby trestné činnosti.....	237
2.3.2.2	Skutková podstata.....	240
2.3.2.3	Judikatura.....	242
2.3.3	Poškození cizích práv (§ 181).....	244
2.3.3.1	Formy a způsoby poškození cizích práv.....	244
2.3.3.2	Skutková podstata.....	244
2.3.3.3	Judikatura.....	245
2.3.4	Vydírání (§ 175).....	247
2.3.4.1	Vydírání v prostředí ICT.....	247
2.3.4.2	Skutková podstata.....	256
2.3.4.3	Judikatura.....	257
2.4	Trestná činnost spojená se získáváním a šířením informací.....	264
2.4.1	Sociální sítě.....	264
2.4.1.1	Šíření informací.....	267
2.4.1.2	Získávání informací.....	268

2.4.2	Odpovědnost za obsah.....	268
2.4.2.1	Zákon o některých službách informační společnosti.....	268
2.4.2.2	Judikatura.....	271
2.4.3	Zákonem zavedená cenzura obsahu sociálních sítí v SRN	276
2.4.4	Ústavní základy ochrany soukromí a osobních údajů.....	278
2.4.5	Ochrana obsahu v sítích elektronických komunikací.....	280
2.4.6	Ochrana osobních údajů.....	281
2.4.6.1	Předpisy o ochraně osobních údajů.....	281
2.4.6.2	Ochrana osobních údajů podle GDPR a dalších předpisů EU	281
2.4.6.2.1	Právní normy Evropské unie.....	281
2.4.6.2.2	Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR)	282
2.4.6.2.3	Směrnice NIS.....	290
2.4.6.2.4	Nahrazení směrnice o soukromí a elektronických komunikacích nařízením ePrivacy.....	291
2.4.6.2.5	Zákon o zpracování osobních údajů	294
2.4.7	Neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 180)	295
2.4.7.1	Formy a způsoby neoprávněného nakládání s osobními údaji.....	295
2.4.7.2	Skutková podstata	298
2.4.7.3	Judikatura.....	303
2.4.8	Šíření pornografie (§ 191).....	308
2.4.8.1	Skutková podstata podle odst. 1.....	308
2.4.8.2	Skutková podstata podle odst. 2.....	315
2.4.8.3	Skutková podstata podle odst. 3 a 4.....	317
2.4.8.4	Judikatura	321
2.4.9	Dětská pornografie	327
2.4.9.1	Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (§ 192).....	328
2.4.9.1.1	Skutková podstata podle odst. 1	328
2.4.9.1.2	Skutková podstata podle odst. 2	331
2.4.9.1.3	Skutková podstata podle odst. 3	332
2.4.9.1.4	Skutková podstata podle odst. 4 a 5	332
2.4.9.2	Judikatura k § 192	333
2.4.9.3	Zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193)	357
2.4.9.4	Účast na pornografickém představení (§ 193a)	357
2.4.9.5	Navazování nedovolených kontaktů s dítětem (§ 193b).....	357
2.4.10	Porušování tajemství dopravovaných zpráv (§ 182)	358
2.4.10.1	Formy a způsoby porušování tajemství.....	358
2.4.10.2	Odposlechy a další činnosti prováděné orgány státu	360
2.4.10.3	Judikatura k problematice odposlechů prováděných státními orgány.....	383
2.4.10.4	Nelegální odposlechy.....	397
2.4.10.5	Skutková podstata porušení tajemství dopravovaných zpráv	400
2.4.10.6	Judikatura.....	411
2.4.11	Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183)	415
2.4.11.1	Formy a způsoby trestné činnosti	415
2.4.11.2	Skutková podstata	416

2.4.11.3	Judikatura.....	418
2.4.12	Ohrožení utajované informace (§ 317–318)	421
2.4.12.1	Předpisy pro oblast utajovaných informací	421
2.4.12.2	Formy a způsoby ohrožení utajované informace.....	425
2.4.12.3	Skutková podstata ohrožení utajované informace (§ 317)	426
2.4.12.4	Judikatura.....	430
2.4.12.5	Ohrožení utajované informace z nedbalosti (§ 318)	431
2.4.13	Vyzvědačství (§ 316).....	432
2.4.13.1	Formy a způsoby vyzvědačství a špionáže	432
2.4.13.2	Skutková podstata	432
2.4.13.3	Judikatura.....	433
2.4.14	Šíření poplašné zprávy (§ 357).....	434
2.4.14.1	Formy a způsoby šíření poplašné zprávy	434
2.4.14.2	Skutková podstata	436
2.4.14.3	Judikatura.....	440
2.4.15	Pomluva (§ 184).....	443
2.4.15.1	Formy a způsoby pomluv v kyberprostoru.....	443
2.4.15.2	Skutková podstata	448
2.4.15.3	Judikatura.....	449
2.4.16	Nebezpečné vyhrožování (§ 353)	458
2.4.16.1	Formy a způsoby jednání	458
2.4.16.2	Skutková podstata	458
2.4.16.3	Judikatura.....	460
2.4.17	Nebezpečné pronásledování (stalking) (§ 354)	461
2.4.17.1	Formy a způsoby jednání	461
2.4.17.2	Skutková podstata	463
2.4.17.3	Účast na sebevraždě podle § 144 TrZ.....	469
2.4.17.4	Judikatura.....	471
2.4.18	Manipulace s kurzem investičních nástrojů (§ 250)	478
2.4.18.1	Skutková podstata	478
2.4.18.2	Judikatura.....	482
2.4.18.3	Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248)	484
2.4.19	Nekalá soutěž	484
2.4.19.1	Formy nekalosoutěžního jednání	487
2.4.19.2	Skutková podstata porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248).....	507
2.4.19.3	Judikatura.....	509
2.4.19.3.1	Občanskoprávní judikatura.....	509
2.4.19.3.2	Správní judikatura	535
2.4.19.3.3	Trestní judikatura	536
2.4.20	Zneužití informace v obchodním styku (§ 255).....	544
2.4.20.1	Skutková podstata	544
2.4.20.2	Judikatura.....	545
2.4.21	Další tr. činy související se šířením informací	546
2.4.21.1	Tr. činy proti určitým osobám nebo skupinám osob.....	546
2.4.21.2	Možnosti šíření nenávistných projevů na Facebooku.....	548

2.4.21.3	Podněcování a schvalování tr. činu.....	549
2.4.21.4	Skutkové podstaty související s terorismem (§ 312e a § 312f).....	550
2.4.21.5	Judikatura.....	551
2.5	Ochrana duševního vlastnictví v prostředí ICT.....	555
2.5.1	Nehmotné statky a duševní vlastnictví.....	555
2.5.2	Duševní vlastnictví.....	556
2.5.3	Průmyslová práva a porušení chráněných průmyslových práv (§ 269)	559
2.5.3.1	Definice a právní úprava ve zvláštních předpisech.....	559
2.5.3.1.1	Vynálezy.....	560
2.5.3.1.2	Průmyslové vzory	561
2.5.3.1.3	Užitné vzory	563
2.5.3.1.4	Topografie polovodičových výrobků.....	563
2.5.3.2	Skutková podstata podle § 269	565
2.5.3.3	Judikatura.....	566
2.5.4	Autorská práva, práva příbuzná právům autorským a práva k databázi (§ 270).....	568
2.5.4.1	Formy a způsoby porušování autorských práv v oblasti ICT	568
2.5.4.2	Ochrana autorských děl podle národních a mezinárodních předpisů a smluv	571
2.5.4.3	Ochrana počítačových programů a databází autorským zákonem.....	574
2.5.4.4	Jiná porušování autorských práv s využitím prostředků ICT	582
2.5.4.5	K šíření audiovizuálních děl na Internetu	588
2.5.4.6	Skutková podstata	594
2.5.4.7	Judikatura.....	595
2.6	Ryze počítačové tr. činy	637
2.6.1	Typické způsoby páchaní tr. činů přímo spojených s počítači	637
2.6.2	Od ustanovení § 257a tr. zákona k stávající právní úpravě tr. zákoníkem	640
2.6.3	Postih kybernetické trestné činnosti podle stávajícího trestního zákoníku	646
2.6.3.1	Kořeny právní úpravy	646
2.6.3.2	Příklady trestné činnosti podřaditelné pod ustanovení § 230–232	648
2.6.4	Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací (§ 230).....	660
2.6.4.1	Skutková podstata podle odst. 1.....	660
2.6.4.2	Skutková podstata podle odst. 2.....	674
2.6.4.3	Skutková podstata podle odst. 3.....	677
2.6.4.4	Skutková podstata podle odst. 4.....	679
2.6.4.5	Skutková podstata podle odst. 5.....	680
2.6.4.6	Skutkové podstaty podle § 230 a software Galileo RCS.....	680
2.6.4.7	Od cryptominingu ke cryptojackingu.....	685
2.6.5	Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat (§ 231)	689
2.6.6	Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti (§ 232).....	695
2.6.7	Judikatura	699
2.6.7.1	K § 257a.....	699
2.6.7.2	Judikatura k právní úpravě podle § 230–232 tr. zákoníku.....	707
2.6.7.3	Judikatura k nedbalosti	723
2.6.8	Technické předpisy a technické normy.....	724

2.7	Ostatní tr. činy související s počítači.....	730
2.7.1	Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234)	730
2.7.1.1	Formy a způsoby trestné činnosti	730
2.7.1.1.1	Platební karty	730
2.7.1.1.2	Další platební prostředky.....	735
2.7.1.2	Skutková podstata podle odst. 1.....	738
2.7.1.3	Skutková podstata podle odst. 2.....	747
2.7.1.4	Skutková podstata podle odst. 3–6	748
2.7.1.5	Poznámky ke skutkové podstatě	748
2.7.1.6	Judikatura.....	749
2.7.2	Výroba a držení padělatelského náčiní (§ 236).....	768
2.7.2.1	Formy a způsoby trestné činnosti	768
2.7.2.2	Skutková podstata	769
2.7.2.3	Judikatura.....	771
2.7.3	Padělání a pozměnění veřejné listiny (§ 348)	771
2.7.3.1	Listiny a veřejné listiny.....	771
2.7.3.2	Skutková podstata	782
2.7.3.3	Judikatura.....	782
2.7.4	Maření spravedlnosti (§ 347a)	786
2.7.5	Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254)	787
2.7.5.1	Zákon o účetnictví	788
2.7.5.2	Zákon o dani z přidané hodnoty.....	791
2.7.5.3	Judikatura.....	796
2.7.6	Poškození finančních zájmů Evropské unie (§ 260)	800
2.7.7	Vývoz zboží a technologií dvojího užití (§ 262–264).....	800
2.7.7.1	Porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262).....	801
2.7.7.2	Porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263).....	801
2.7.7.3	Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 264).....	801
2.7.8	Zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 265–267).....	802
2.7.8.1	Skutková podstata	802
2.7.8.2	Judikatura.....	805
2.7.9	Neoprávněné provozování hazardní hry (§ 252).....	805
2.7.9.1	Hazardní hry a zákon o hazardních hrách	805
2.7.9.2	Skutková podstata podle ustanovení § 252.....	810
2.7.9.3	Judikatura.....	811
Kapitola 3	Odhalování a vyšetřování kybernetické kriminality.....	812
3.1	Pachatelé kybernetické kriminality a jejich motivy.....	812
3.2	Kriminalistická expertiza v oblasti počítačové kriminality.....	817
3.2.1	Kriminalistika a kriminalistická expertiza.....	817
3.2.2	Důkazy a dokazování	819
3.2.3	Digitální stopy a digitální důkazy.....	824
3.2.4	Kriminalistická počítačová expertiza.....	829
3.2.4.1	Prvopočátky kriminalistické počítačové expertizy.....	829

3.2.4.2	Současné problémy při odhalování a dokazování kybernetické kriminality.....	829
3.2.4.3	Problém jurisdikce.....	830
3.2.4.4	Problém odhalování trestné činnosti	832
3.2.4.5	Problém dokazování	834
3.2.4.5.1	Fyzická versus logická přítomnost	834
3.2.4.5.2	Čas	835
3.2.4.5.3	Čitelnost dat.....	835
3.2.4.5.4	Identifikace a autentizace.....	836
3.2.4.5.5	Pravost důkazů.....	836
3.2.4.5.6	Průkaznost důkazů	842
3.2.4.6	Budoucnost kriminalistické počítačové expertizy.....	844
3.2.4.7	Nové instituty pro zajišťování a získávání digitálních dat.....	848
3.2.4.7.1	Zajištění dat důležitých pro trestní řízení podle § 7b TrŘ.....	848
3.2.4.7.2	Přeshraniční získávání digitálních dat	855
3.2.4.7.3	Informace zpravodajských služeb jako důkazy v trestním řízení.....	857
3.2.4.7.4	Další zamýšlené změny zákona o Policii	858
3.2.5	Postup před zahájením trestního stíhání (prověřování).....	860
3.2.6	Vyšetřování.....	862
3.2.7	Dokazování.....	863
3.2.8	Znalci a znalecké posudky.....	865
3.2.8.1	Nezastupitelná úloha znaleckých posudků.....	865
3.2.8.2	Právní úprava týkající se znalců	866
3.2.8.3	Podávání znaleckých posudků	870
3.2.8.4	Výběr znalce.....	871
3.2.8.5	Nezávislost versus podjatost znalce	872
3.2.8.6	Zadání znaleckého posudku	874
3.2.8.7	Posuzování právních a odborných otázek	876
3.2.8.8	Sběr podkladů pro zpracování znaleckého posudku	877
3.2.8.9	Vlastní zpracování znaleckého posudku.....	880
3.2.8.10	Provedení důkazu znaleckým posudkem	882
3.2.8.11	Znalecký posudek předložený stranou	884
3.2.8.12	Přezkoumatelnost znaleckého posudku.....	885
3.2.9	Judikatura	885
3.2.9.1	Judikatura k dokazování.....	885
3.2.9.2	Judikatura ke znalcům a znaleckým posudkům	897
3.2.9.3	Judikatura ke znaleckým posudkům pro obnovu trestního řízení....	907
3.3	Další perspektivy boje proti počítačové kriminalitě.....	918
Kapitola 4	Prognóza dalšího vývoje kybernetické kriminality	921
4.1	K postihu útoků DoS/DDoS v rámci českého právního řádu	922
4.1.1	Formy útoků DoS/DDoS	922
4.1.2	Právní rozbor.....	927
4.2	Virtuální světy a virtuální kriminalita	936
4.2.1	Virtuální světy.....	937
4.2.2	Virtuální vlastnictví a virtuální majetek.....	937

4.2.3	Peníze a jiné „měny“	944
4.2.3.1	Peníze a jejich úloha	944
4.2.3.2	Soukromé peníze.....	945
4.2.3.3	Virtuální měny a kryptoměny	946
4.2.3.3.1	Virtuální měny	946
4.2.3.3.2	Blockchain a Smart Contract	948
4.2.3.3.3	Bitcoin a další kryptoměny.....	953
4.2.3.3.4	Nezastupitelné tokeny (NFT).....	971
4.2.3.3.5	Zjišťování a zajišťování blockchainových aktiv.....	975
4.2.3.3.6	Zkrácení daně a kryptoměny	983
4.2.3.3.7	Další trestněprávní aspekty kryptoměn.....	984
4.2.3.4	Virtuální měny versus elektronické peníze.....	986
4.2.3.5	Závěr	995
4.2.4	Virtuální sex	996
4.2.5	Virtuální a skutečná kriminalita ve virtuálním světě.....	997
4.2.5.1	Informační kriminalita a virtuální svět.....	997
4.2.5.2	Klasická kriminalita ve vztahu k virtuálnímu prostoru a naopak	997
4.2.5.3	Další vývoj virtuální reality.....	1001
4.3	3D tisk.....	1002
4.3.1	Technologie a technika 3D tisku.....	1002
4.3.2	Právní aspekty 3D tisku	1004
4.3.2.1	Autorskoprávní pohled.....	1004
4.3.2.2	Průmyslově právní pohled.....	1005
4.3.3	Další aspekty 3D tisku.....	1006
4.4	Trestněprávní aspekty robotiky	1010
4.4.1	Zákony robotiky nejsou právními předpisy.....	1010
4.4.2	Odpovědnost za jednání robotů	1012
4.4.2.1	Nový rozměr odpovědnostních vztahů.....	1012
4.4.2.2	Deliktní odpovědnost v robotice	1014
4.4.2.3	Zavinění z nedbalosti v robotice	1019
4.4.2.4	Příčinná souvislost v robotice	1021
4.4.2.5	Software robotů a deliktní odpovědnost.....	1022
4.4.2.6	Další faktory ovlivňující jednání robotů	1025
4.4.2.7	Fyzické a právní osoby jako pachatelé „robotické“ kriminality	1029
4.4.2.8	K odpovědnosti za autonomní vozidla.....	1032
4.4.2.8.1	Úvodem k odpovědnosti.....	1032
4.4.2.8.2	Odpovědnost za škodu	1037
4.4.2.8.3	Morální aspekty	1046
4.4.3	Návrh Aktu o umělé inteligenci.....	1051
4.5	Další předpokládaný vývoj kybernetické kriminality	1061
4.6	Poznámky k výše uvedeným formám jednání.....	1067
4.6.1	Útoky na technologické řídicí systémy	1067
4.6.2	Odpovědnost za škodu způsobenou provozem nezabezpečeného informačního systému	1068
4.6.2.1	Odpovědnost za škodu podle občanského zákoníku	1068

4.6.2.2	Odpovědnost za škodu podle zvláštního zákona.....	1077
4.6.2.3	Pojištění kybernetických rizik.....	1079
4.6.3	Internet věcí.....	1085
4.6.4	BYOD.....	1087
4.6.5	Útoky prostřednictvím sociálních sítí.....	1090
4.6.6	Střet mezi anonymitou a ochranou soukromí v kyberprostoru.....	1090
4.7	Judikatura k této kapitole.....	1101
4.7.1	K principu ultima ratio.....	1101
4.7.2	K odpovědnosti za škodu.....	1102
4.7.3	K zákazu donucování k poskytnutí důkazů proti sobě samému a k prohlídkám u advokátů.....	1106
Závěr	1133
Summary	1136
O autorovi	1138
Literatura	1139
Věcný rejstřík	1158